

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
ДВНЗ «УжНУ», ректор
_____ проф. Володимир СМОЛАНКА
_____ 2024 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для вступників на навчання для здобуття ОС магістр

за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація»

(на основі здобутого освітнього ступеня «бакалавр»,

освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»)

РОЗРОБЛЕНО

Фаховою атестаційною комісією
спеціальності 227
«Терапія та реабілітація»

Голова комісії
_____ к.наук з фіз. вих. і спорту
Ярослав ФІЛАК

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для вступників на навчання для здобуття ОС магістр

за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація»

(на основі здобутого освітнього ступеня «бакалавр»,

освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні відомості. Прийом абітурієнтів, які здобули освітній ступінь (ОС) бакалавра, для здобуття ступеня «магістр» в галузі «охорона здоров'я», за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація» проводиться за результатами фахових вступних випробувань. Вступні випробування проводяться у формі письмового тестування.

Мета вступного випробування полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань, практичних умінь і навичок, необхідних для опанування нормативних і варіативних дисциплін відповідно до програми підготовки фахівця за ОС «магістр» за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння дисциплін, передбачених навчальним планом для підготовки за ОС «магістр» абітурієнти повинні мати базову вищу освіту за ОС «бакалавр» та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі «охорона здоров'я». Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Змістом програми є 68 тем з дисциплін фундаментального та професійно-орієнтовного циклу навчального плану, які охоплюють знання, уміння і навички набуті в процесі вивчення цих дисциплін, а саме:

- знання особистісних та соціальних засад збереження та зміцнення індивідуального здоров'я;
- сучасні уявлення про наукові основи здорового способу життя, основи медичних знань, гігієни, долікарської медичної допомоги;
- сучасні уявлення про планування та здійснення процесу фізичного виховання;
- сучасні уявлення про методiku проведення різних форм занять фізичними вправами з тренувальним, оздоровчим та реабілітаційним напрямками;
- знання про основні засоби, форми та методи, рухові режими, періоди та етапи фізичної реабілітації;

- сучасні знання про механізм лікувальної та реабілітаційної дії фізичних вправ, масажу і фізіотерапії;
- сучасні знання про причини та ознаки травмування під час рухової активності;
- ефективне використання загальних та методичних принципів побудови процесу фізичного виховання при його організації;
- об'єктивне оцінювання впливу фізичних навантажень на організм під час проведення різних форм занять фізичними вправами;
- визначення загальних підходів до вибору необхідної методики застосування фізичних вправ з лікувальним призначенням.

2. ПЕРЕЛІК ФАХОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, З ЯКИХ ПРОВОДИТЬСЯ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. основи здорового способу життя;
2. основи класичного і нетрадиційного видів масажу
3. долікарська медична допомога;
4. спортивна медицина;
5. основи фізичної реабілітації;
6. фізична реабілітація у педіатрії;
7. фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи.

3. ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

Питання з дисципліни «Основи здорового способу життя»

1. Методи очищення організму їх роль у формуванні здоров'я.
2. Індивідуальне здоров'я, його характеристика.
3. Валеологія як наука, мета та основні завдання.
4. Шкільна валеологія (основи здоров'я), її мета, завдання.
5. Основні принципи формування здоров'я дітей.
6. Здоров'я та граничні стани, поняття про «третій стан», значення.
7. Поняття про хворобу, причини захворювань, їх перебіг, наслідки.
8. Фізичне здоров'я: характеристика, методи формування, значення.
9. Психічне здоров'я: характеристика, методи формування, значення.
10. Соціальне здоров'я: характеристика, значення.
11. Репродуктивне здоров'я, його характеристика, значення у формуванні сім'ї.
12. Методи контрацепції і їх роль у плануванні сім'ї.
13. Критерії здорового способу життя, характеристика.
14. Роль рухової активності у формуванні здоров'я.
15. Недоліки в харчуванні сучасної людини, принципи раціонального харчування.
16. Харчові добавки, консерванти, емульгатори, їх вплив на здоров'я.
17. Вегетаріанство, позитивні і негативні сторони.
18. Розвантажувальне харчування, його суть, показання до призначення.

19. Вплив екології на здоров'я людини, профілактика негативних наслідків екологічного забруднення.
20. Методи загартування: механізм дії.
21. Лазня, як метод загартування, показання, протипоказання.
22. Вплив тютюнопаління на здоров'я дітей та молоді, методи профілактики.
23. Вплив алкоголю на здоров'я дітей та молоді, методи профілактики.
24. Наркоманія, причини виникнення, вплив на здоров'я, методи профілактики.
25. Роль вчителя у профілактиці шкідливих звичок (паління, вживання алкоголю, наркоманія).
26. Психоневрологічні порушення у дітей (стреси, неврози, аутизм, шкільні неврози, та ін., профілактика).
27. Фактори ризику, які сприяють виникненню захворювань у школярів.
28. Порушення зору і слуху у дітей: причини, ознаки. Роль батьків та учителя в профілактиці розладів зору і слуху.
29. Порушення опорно-рухового апарату у дітей, ознаки нормальної та патологічної постави, профілактика .
30. Інфекційні захворювання у дітей, які передаються повітряно-крапельним шляхом (вітрянка, кір, скарлатина, дифтерія, грип). Роль учителя в їх профілактиці. Суть карантину.
31. ВІЛ/СНІД інфекція, шляхи передачі: ознаки, методи профілактики.
32. Кишкові інфекції (дизентерія, вірусний гепатит), шляхи зараження, ознаки, профілактика.
33. Захворювання, які передаються статевим шляхом: ознаки, діагностика, методи профілактики.
34. Захворювання органів дихання: причини, ознаки, методи профілактики.
35. Захворювання органів серцево-судинної системи: причини, ознаки, методи профілактики.
36. Захворювання шлунково-кишкового тракту: основні причини та ознаки розладів. Значення харчування у виникненні захворювань, методи профілактики.
37. Захворювання сечовидільної системи: основні характерні скарги, особливості харчування.

Питання з дисципліни «основи класичного і нетрадиційного видів масажу»

1. Фізіологічний механізм впливу масажу. Вплив масажу на шкіру, судинну систему, м'язову та нервову системи.
2. Види масажу: лікувальний, гігієнічний, косметичний, спортивний.
3. Техніка масажу. Класифікація прийомів масажу.
4. Фізіологічний вплив масажу. Показання та протипоказання до проведення масажу.
5. Техніка виконання прийомів погладжування, розтирання, розминання, вібрація.
6. Техніка виконання масажу спини, шиї.
7. Техніка виконання масажу верхніх кінцівок.
8. Техніка виконання масажу нижніх кінцівок.

9. Техніка виконання масажу грудної клітки, живота.
10. Сегментарний масаж. Техніка виконання. . Точковий масаж. Техніка виконання.
11. Методи апаратного і інших видів масажу. Спортивний масаж. Техніка виконання.

Питання з дисципліни «Долікарська медична допомога»

1. Стенокардія, інфаркт міокарда: ознаки, долікарська медична допомога при нападі.
2. Гіпертонічний криз: ознаки, невідкладна долікарська допомога.
3. Гостра судинна недостатність (колапс, обморок): ознаки, невідкладна долікарська допомога.
4. Напад ядухи при бронхіальній астмі: ознаки, невідкладна долікарська допомога.
5. Легенева кровотеча і кровохаркання: ознаки, невідкладна долікарська допомога при них.
6. Печінкова (жовчна) колька, ознаки та невідкладна долікарська допомога.
7. Ниркова колька, ознаки, невідкладна долікарська допомога.
8. Отруєння чадним газом: ознаки, невідкладна долікарська допомога.
9. Отруєння грибами, рослинами: ознаки, невідкладна долікарська допомога.
10. Тепловий та сонячний удар: ознаки, невідкладна долікарська допомога.
11. Зябкість і відмороження: ознаки, невідкладна долікарська допомога.
12. Опіки, види, ознаки, класифікація, невідкладна долікарська допомога.
13. Укуси бджіл, ос, павуків, змій: ознаки, невідкладна долікарська допомога.
14. Рани: причини, ознаки, види ран, долікарська медична допомога при пораненнях.
15. Кровотечі, їх види, ознаки. Способи тимчасової зупинки зовнішніх кровотеч. Правила накладання джгута.
16. Причини та ознаки переломів кісток. Правила транспортної іммобілізації при окремих видах переломів.
17. Вивихи: причини, ознаки, долікарська медична допомога.
18. Непритомність, її причини, ознаки. Невідкладна допомога при непритомності.
19. Клінічна смерть: ознаки, заходи легенево-серцевої реанімації.
20. Утоплення: причини, ознаки, невідкладна долікарська допомога.

Питання з дисципліни «Спортивна медицина»

1. Методи оцінки функціонального стану серцево-судинної системи спортсменів у процесі лікарсько-педагогічного контролю: особливості збору анамнезу, методика дослідження та оцінка пульсу і артеріального тиску.
2. Функціональні проби серцево-судинної системи спортсменів: методика і оцінка проби Мартіне, Руф'є.
3. Методи оцінки функціонального стану дихальної системи спортсменів у процесі лікарсько-педагогічного контролю: особливості збору анамнезу,

- методика і оцінка частоти дихання, життєвої ємності легень (ЖЄЛ), проб з затримкою дихання (Штанге, Генчі).
4. Методи оцінки функціонального стану нервової системи спортсменів у процесі лікарсько-педагогічного контролю: особливості збору анамнезу, дослідження рефлексів, статичної і динамічної координації, вестибулярної функції.
  5. Дослідження стану вегетативної нервової системи: методика проведення і оцінка дермографізму, ортостатичної проби.
  6. Поняття про фізичну працездатність. Функціональні проби для визначення фізичної працездатності: методика проведення і оцінка тесту PWC₁₇₀.
  7. Основні заходи щодо медичного забезпечення змагань.
  8. Методичні прийоми проведення лікарсько-педагогічних спостережень на заняттях з фізичного виховання, тренуваннях (визначення моторної щільності заняття, фізіологічної кривої заняття).
  9. Класифікація ступеня стомлення, суб'єктивні та об'єктивні ознаки. Схема для оцінки ступеня стомлення на заняттях, тренуваннях.
  10. Перетренованість, її стадії, ознаки і заходи для відновлення стану.
  11. Які патологічні зміни виникають у м'язах під впливом хронічних перевантажень? Заходи профілактики.
  12. Які патологічні зміни виникають у кістках і суглобово-зв'язковому апараті під впливом значних фізичних перевантажень? Заходи профілактики.
  13. Назвіть загальні причини виникнення патологічних станів і захворювань у спортсменів. Раптова смерть при заняттях спортом, причини, заходи профілактики.
  14. Гостре та хронічне фізичне перенапруження при заняттях спортом. Перша допомога у разі невідкладних станів. Заходи профілактики.
  15. Печінковий больовий синдром у спортсменів, причини, ознаки, заходи допомоги і профілактики.
  16. Коротко охарактеризуйте хронічні захворювання у спортсменів як наслідок нераціональних занять спортом. Заходи профілактики. Допуск до занять після перенесених захворювань і травм.
  17. Види і характеристика гідропроб. Особливості застосування різних видів душу та ванн для відновлення спортивної працездатності.
  18. Охарактеризувати основні види масажу для відновлення і реабілітації спортсменів.
  19. Роль харчування у відновленні працездатності спортсменів. Калорійність та збалансованість харчового раціону спортсменів в залежності від енерговитрат.
  20. Основні групи допінгів, механізм їх дії. Побічна дія та патологічний вплив різних допінгів на організм. Процедура допінг контролю.
  21. Роль занять спортом у системі реабілітації інвалідів. Особливості тренувань і відновлення фізичної працездатності інвалідів-спортсменів.
  22. Особливості реабілітації інвалідів після ампутації кінцівок.

1. Поняття про реабілітацію. Короткі історичні відомості.
2. Мета, завдання, види, періоди, етапи та принципи реабілітації.
3. Поняття про лікувальну фізкультуру. Основні механізми лікувальної дії фізичних вправ. Загальні покази та протипокази.
4. Засоби та форми, періоди і рухові режими лікувальної фізичної культури.
5. Особливості складання комплексів вправ лікувальної гімнастики та загальні вимоги до методики проведення занять. Ефективність застосування лікувальної фізичної культури.
6. Електричні струми низької напруги (I група).
7. Електричні струми високої напруги (II група).
8. Штучне повітряне середовище як засіб реабілітації.
9. Визначення поняття кліматотерапія. Механізм дії кліматичних факторів. Аеротерапія, геліотерапія, таласотерапія.
10. Механотерапія, працетерапія.
11. Водолікування, його фізичні і фізіологічні основи. Лікування прісною водою, техніка його проведення. Параметри процедур.
12. Бальнеотерапія. Техніка проведення і параметри процедур. Покази і протипокази. Питне використання мінеральних вод Закарпаття при різних захворюваннях. Методика призначення мінеральних вод.
13. Теплолікування. Види теплових процедур. Лікувальне використання грязі. Парафінолікування. Озокеритолікування.
14. Система курортних закладів України. Курорти Закарпаття. Основні напрями діяльності. Комплексне використання засобів медичної і фізичної реабілітації в санаторних умовах.

Питання з дисципліни «Фізична реабілітація у педіатрії»

1. Анатомо-фізіологічні особливості дитини першого року життя. Лікувальна фізкультура для дітей групи ризику і хворих першого року життя.
2. Природні та преформовані фізичні фактори у реабілітації хворих дітей першого року життя.
3. Фізична реабілітація дітей з вродженою м'язовою кривошиєю. Комплекс лікувальної гімнастики при вродженій м'язовій кривошії.
4. Реабілітація дітей з вродженою дисплазією кульшового суглоба і вивихом стегна. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
5. Рахіт. Етіологія, патогенез, клінічна картина. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ і масажу для дітей, хворих на рахіт, у період одужання (вік від 9 до 12 міс.).
6. Фізична реабілітація недоношених дітей. Комплекс спеціальних вправ і масаж для недоношених дітей (вік 9-12 міс.).
7. Фізична реабілітація дітей при частих вірусних інфекціях і їх ускладненнях. Лікувальна фізкультура і масаж при захворюваннях і ушкодженнях нервової системи і порушеннях психомоторного розвитку.
8. Гостра пневмонія у дітей дошкільного віку. Етіологія, патогенез, клінічна картина.
9. Засоби фізичної реабілітації дітей раннього віку, хворих на гостру пневмонію. Комплекс спеціальних вправ.

- 10.Бронхіальна астма. Етіологія, патогенез, клінічна характеристика. Фізична реабілітація дітей, хворих на бронхіальну астму у лікарняний і після лікарняний періоди. Комплекси спеціальних вправ.
- 11.Ревматизм, міокардит у дітей, етіологія, клінічна картина. Фізична реабілітація дітей, хворих на ревматизм і міокардит. Комплекси спеціальних вправ для дітей, хворих на ревматизм і міокардит, неактивна фаза.
- 12.Виразкова хвороба шлунка та 12-палої кишки у дітей. Етіологія, патогенез, клінічна картина. Шляхи реабілітації. Комплекс спеціальних вправ для дітей, хворих на виразкову хворобу шлунка та 12-палої кишки.
- 13.Захворювання жовчних шляхів і кишечника у дітей. Засоби фізичної реабілітації. Комплекси спеціальних вправ.
- 14.Постава і здоров'я. Види порушення постави. Фізична реабілітація дітей при різних видах порушення постави. Комплекси спеціальних вправ.
- 15.Сколіоз. Реабілітація дітей на різних стадіях розвитку хвороби. Комплекси спеціальних вправ на різних стадіях перебігу хвороби.
- 16.Анатомо-фізіологічні особливості застосування засобів фізичної реабілітації при переломах кісток у дітей. Переломи кісток верхньої і нижньої кінцівок. Засоби фізичної реабілітації.
- 17.Цукровий діабет. Етіологія, патогенез, клінічна характеристика. Реабілітація дітей, хворих на цукровий діабет. Комплекс спеціальних вправ.

Питання з дисципліни «Фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи»

1. Будова нервової системи. Роль і значення нервової системи в організмі людини. Класифікація нервової системи людини.
2. Будова головного мозку людини. Оболонки головного мозку.
3. Будова та функції спинного мозку. Оболонки спинного мозку.
4. Поняття рефлексу і рецептора, класифікація. Екстерорецептори, інтерорецептори, пропріорецептори.
5. Будова нейрона, функції. Нервовий імпульс.
6. Порушення функцій нервової системи.
7. Поняття про нейрореабілітацію. Мета, завдання. Принципи реабілітації.
8. Інсульт. Причини, клінічний перебіг захворювання. Фізична реабілітація хворих на інсульт в лікарняний період
9. Фізична реабілітація хворих на інсульт в післялікарняний період.
- 10.Травми головного мозку. Закриті та відкриті черепно-мозкові травми. Шляхи реабілітації
- 11.Травми спинного мозку. Причини, класифікація, клінічний перебіг захворювання. Засоби фізичної реабілітації хворих при травмах спинного мозку в лікарняний період.
- 12.12.Фізична реабілітація хворих з травмами спинного мозку в після лікарняний період.
- 13.13. Дитячий церебральний параліч. Етіологія. Клінічний перебіг захворювання. Форми дитячого церебрального паралічу. Засоби фізичної реабілітації дітей хворих на ДЦП.
- 14.Неврит лицьового нерва. Причини. Клінічний перебіг. Шляхи реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.

- 15.Радикуліт. Клінічний перебіг. Засоби фізичної реабілітації в лікарняний і після лікарняний періоди. Комплекси спеціальних вправ.
- 16.Поняття про неврози. Форми неврозів. Неврастенія. Засоби фізичної реабілітації.
- 17.Істерія. Шляхи реабілітації.
- 18.Менінгіт, особливості клінічного перебігу захворювання. Засоби фізичної реабілітації хворих на менінгіт. Комплекс спеціальних вправ.
19. Мала хорія, клінічна характеристика. Засоби фізичної реабілітації.
20. Мієліт. Засоби реабілітації.
- 21.Хвороба Паркінсона. Засоби фізичної реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
- 22.Міастенія. Клінічний перебіг захворювання. Засоби реабілітації.
- 23.Поняття про радикулопатії. Особливості фізичної реабілітації хворих при радикулопатіях.
24. Радикулопатії попереково-крижового сплетіння. Причини. Особливості клінічного перебігу, симптоми. Завдання, програма фізичної реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
- 25.Шийна і шийно-грудна радикулопатія. Причини. Клінічна характеристика. Засоби реабілітації.
- 26.Загальні відомості про периферичні невропатії. Клінічний перебіг. Ступені невропатії. Засоби реабілітації в ранній і пізній відновлювальні періоди.
- 27.Невропатія сідничного нерва і його гілок. Клінічна картина. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
- 28.Невропатія променевого нерва, клінічна картина. Шляхи реабілітації.
- 29.Невропатія променевого нерва, клінічний перебіг. Шляхи реабілітації.
- 30.Невропатія середнього нерва, клінічна картина. Засоби реабілітації.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фахове випробування (надалі – екзамен) проводиться за рейтинговою системою оцінювання з використанням 100-бальної шкали. Оцінювання підготовленості вступників здійснює фахова комісія на підставі результатів письмового тестування. Структура білету включає 25 тестових завдань, кожне з яких має п'ять варіантів відповідей. Вірних відповідей може бути від однієї до чотирьох. Правильна відповідь на кожне питання оцінюється чотирма балами. Максимальна кількість балів становить 100. Стобальна система оцінювання переводиться у 200 бальну за спеціальною таблицею. Таким чином, абітурієнт може набрати максимальну кількість балів 200.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Грушко В.С. Основи здорового способу життя. –Тернопіль, 1999. – 136 с.
2. Валецька Р.О. Основи медичних знань: Підручник. – Луцьк: «Волинська книга», 2007. – 378 с.

3. Дуло О.А., Товт В.А. Фізична реабілітація: збірник тестів: Методична розробка для студентів вищих навч. закладів фізичного виховання і спорту. – Ужгород: МСП «Вісник Карпат», 2009. – 76 с.
4. Дуло О.А., Товт В.А., Мелега К.П. Гігієна в системі підготовки спеціалістів з фізичної реабілітації. – Навчальний посібник /рекомендований МОНмолодьспорту України для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту. Лист 1/11-4441–02.06.11. – Ужгород, «Графіка», 2011. – 256 с.
5. Кручаниця М.І., Кручаниця В.В., Мелега К.П., Дуло О.А, Розумикова Н.В. Основи здорового способу життя: Підручник. - Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2016. – 264 с.
6. Кручаниця М.І., Дуло О.А., Мелега К.П., Мальцева О.Б. Основи здоров'я (підсумковий модульний контроль). – Методичні рекомендації – Ужгород: «Говерла», 2013. – 50 с.
7. Кручаниця М.І., Дуло О.А. Основи оздоровчого харчування. – Методична розробка для самостійної роботи студентів – Ужгород: «Говерла», 2013. – 34 с.
8. Грибан В.Г. Валеологія: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 214 с.
9. Марченко О.К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи: Навч. посібник. – К.: Олімпійська література, 2006. – 196с.
10. Мелега К.П., Кручаниця М.І. Основи медичних знань: навч. посібник для вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту. – Ужгород: Вид-во УжНУ, 2006. – 128 с.
11. Мелега К.П., Кручаниця М.І. Невідкладна допомога при травмах і гострих станах у спортсменів. Навчальний посібник. - Ужгород: Графіка, 2011. – 120 с.
12. Мелега К.П., Бондарчук Н.Я., Дуло О.А. Відновлення працездатності у спортсменів. Навчальний посібник. – Ужгород: «ПоліПринт», 2007. – 100 с.
13. Мелега К.П. Спортивна медицина. Збірник тестів. – Методична розробка. – Ужгород: «Говерла», 2011. – 60 с.
14. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підручник для ВУЗів / В. М. Мухін. – К. : Олімпійська література, 2010. – 438 с.
15. Плахтій П.Д. Медико - біологічні основи валеології. – Кам'янець-Подільськ, 2001. – 204 с.
16. Мойсак О.Д. Основи медичних знань і охорони здоров'я: Навчальний посібник. - 3-є вид., виправлене та доповнене. - К.: Арістей. 2005. - 588 с.
17. Теорія і методика фізичного виховання / Методика фізичного виховання різних груп населення. Підручник для студентів вищих навчальних закладів фізичної культури і спорту/Під ред. Т.Ю. Круцевич. К.: НУФВСУ «Олімпійська література», 2008. –Т-1. 392 с.
18. Товт В.А., Дуло О.А., Щерба М.Ю. Основи теорії і методики фізичного виховання. Навчальний посібник. Ужгород, ДВНЗ «Графіка», 2010. – 138 с.
19. Товт В.А., Дуло О.А., Михайлович С.О., Товт-Коршинська М.І. Гімнастика в системі підготовки спеціалістів з фізичної реабілітації. – Навчальний посібник /рекомендований МОН України для студентів вищих навчальних

- закладів фізичного виховання і спорту. – Ужгород, ДВНЗ «УжНУ»: «Говерла», 2009. – 184 с.
20. Філак Ф.Г., Сивохоп Е.М. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання у дітей. Методичні рекомендації. – Ужгород «ТУРпрес», 2004. – 34с.
  21. Філак Ф.Г. Фізична реабілітація при захворюваннях органів травлення. /Метод. рекоменд. – Ужгород: „ТУРпрес”, 2004. – 35с.
  22. Філак Ф.Г., Філак Я.Ф. Загальні основи фізичної реабілітації. /Метод. рекоменд. для самостійної. роб. студ. – Ужгород: „ФОП Бреза”, 2014. – 51с.
  23. Фізична реабілітація у неврології: Збірник тестів для магістрів /Філак Ф.Г.,Александрович Т.А., Головацький Т.А.. – Ужгород, 2011 – 79 с.
  24. Філак Я.Ф., Філак Ф.Г. Масаж і нетрадиційний масаж: підручник /Я.Ф. Філак, Ф.Г. Філак. – Ужгород: ФОП Сабов А.М. - 2015. – 336 с.
  25. Практикум з валеології. Основи долікарської допомоги. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів, вчителів та учнів загальноосвітніх шкіл / Укладачі Цимбал Н.М., Берегова О.Д. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2002. – 112 с.